

FORSVARERGRUPPEN AV 1977

27 DES 2007

Sekretariat: Berit Holm
Møllergaten 4, 0179 Oslo
Tlf: 24 14 53 53/ 952 30 632
Telefaks: 24 14 53 51
Bank: 9041 22 50655
Org.nr.: 988 934 488

Justis- og politidepartementet,,
Pb. 8005 Dep.
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
28 DES 2007	
SAKSNR.:	200400435
AVD/KONT/BEH:	S14 / S14-k / AKN
DOK.NR.	79
ARKIVKODE:	511.71

Oslo 18.12.2007

HØRINGSUTTALELSE – RAPPORT ” RETT TIL TOLK – TOLKING OG OVERSETTELSE I NORSK STRAFFEPROSESS”.

Forsvarergruppen vil i det følgende bruke den disposisjon departementet har brukt i sitt høringsnotat.

1. Utsending på høring.

Forsvarergruppen vil innledningsvis uttrykke tilfredshet med det initiativ som er tatt av Justisdepartementet ved at man nedsatte en arbeidsgruppe med temaet rett til - og bruk av tolk i straffeprosessen med formål å styrke den enkeltes rettssikkerhet. Det er ingen hemmelighet at det i en årrekke har hersket uklarhet rundt så vel regelverk som valg av tolker og den enkelte tolks kompetanse med de konsekvenser det har fått både i den enkeltes sak og for tilliten til straffeprosessen.

Forsvarergruppen mener at det grunnleggende rettssikkerhetsmessige utgangspunkt må være at den som ikke behersker norsk, i straffeprosessen ikke skal stilles svakere enn en person med norsk som morsmål som kan uttrykke seg direkte i saken.

2. Innholdet i rapporten.

Man savner imidlertid i sammendraget av rapporten en presisering av at det faktisk er den fremmedspråkelige eller døve som er den sentrale og som skal kompenseres den svakere stillingen ved ikke å kunne språket. Det er derfor av stor betydning at det er tillit til tolken. Ved Jugoslaviadomstolen ble dette tydeliggjort ved at man raskt så at det ikke var mulig å benytte eksempelvis serbisk tolker ved avhør av bosniske eller omvendt, uavhengig av at disse var profesjonelle og uavhengige tolker med høy integritet.

Det viste seg at opplysninger ble holdt tilbake og tilpasset for ikke å støte tolkens etniske bakgrunn eller av redsel for konsekvenser.

Man savner også i rapporten en problematisering i forhold til analfabetisme eller hvor en person som tilsynelatende snakker og forstår norsk godt, ikke forstår dette skriftlig.

3. Arbeid og endring etter rapporten ble overlevert.

3.1. Økonomiske konsekvenser.

Forsvarergruppens forslag til endringer vil neppe bli vesentlig dyrere en arbeidsgruppens forslag med unntak av at investeringskostnadene ved installering av flere tolkebokser i rettssalene og evt. kostnadsøkning ved timesatsene for de tolkene som benyttes som vil være den høyeste satsen.

3.2. Gransking av straffesakene mot Fritz Moen

Forsvareregruppen er enig i at alle avhør av døve bør tas opp på video.

I høringsbrevet og rapporten er det ikke problematisert noe rundt bruk av døvetolker fra forskjellige land. Det er viktig å være klar over at døvespråk ikke er noe internasjonalt språk, men også forskjellig fra land til land. Slik det har vært løst hittil, er at man i den aktuelle saken har brukt en nasjonal døvetolk som så har oversatt til sitt nasjonale språk som så har blitt oversatt til norsk. Det er følgelig viktig at man har et register over døvetolker også på andre språk en norsk og at disse kvalitetssikres.

3.3. Opprettelesen av nasjonalt tolkeregister

Det er fortsatt et stort problem at man ikke har noen tilfredsstillende utdanning og kvalitetssikring av tolker og opprettelsen av begrepet statsautorisert tolk er ikke i tilstrekkelig grad egnet til å borge for kvalitet. Tittelen er ikke beskyttet og innebærer kun at en tolk har bestått UDI's tolkeprøve. Domstolenes avtale med UDI for testing av tolker til bruk i retten var likevel et skritt i riktig retning i forhold til situasjonen i 2000, men inndelingen av kategorier etter kompetanse i domstolens register er ikke betryggende. Det ser ut til at man ikke i tilstrekkelig grad har fokusert på hvilken faglig bakgrunn de enkelte kategorier innebærer i forhold til de kompetansekrav som må vektlegges.

Den tolkeutdanning som gis ved universitetet er en kortvarig utdanning med varighet fra 1 – 2 semestre og gis ikke i alle språk og i meget begrenset grad innenfor juridisk/strafferettslig terminologi.

Den eneste gruppen som i dag har en statsautorisasjon og beskyttet tittel, er statsautoriserte translatører. For i det hele tatt å kunne fremstille seg for prøven ved NHH i Bergen, kreves høyere utdanning og kvalitetskravet er betydelig høyere enn i noen andre tester som avholdes både i forhold til presisjon og faglig bredde, fra økonomisk/teknologisk terminologi til juridisk.

Denne fagbakgrunnen er den som kreves på internasjonalt toppnivå i internasjonale organisasjoner og domstoler. Forsvarergruppen stiller seg derfor undrende til den kategori plassering statsautoriserte translatører er gitt i både i domstolenes tolkeregister og ennå mer i Nasjonalt tolkeregister.

Forsvarergruppen mener at ved bruk av statsautoriserte tolker bør det kreves en testing og/eller utdanning av tolker i forhold til det spesifikke begrepsapparatet retten og aktørene i

prosessen benytter seg av. Det bør generelt stilles krav til høyere utdanning i tillegg til avlagt prøve.

Den tolkeform som er best egnet i retten, er simultantolking i tolkeboks, men det som i all hovedsak benyttes, er hvisketolking. Dette er etter forsvarergruppens mening ikke et godt alternativ, særlig ikke på bakgrunn av at det ikke finnes noen form for opplæring i hvisketolking at det er en svært krevende tolkeform som krever et stort antall pauser for å være forsvarlig og som ikke lar seg etterprøve verken ved video- eller lydopptak da tolkingen skjer samtidig med det som skal tolkes i samme rom. Hvisketolking er svært krevende og feilkildene er store.

Forsvarergruppen mener at Nasjonalt tolkeregister med de kriteriene som i dag er lagt til grunn og med en rangering som beskrevet ikke er god nok og ikke kan dekke domstolenes behov for kvalitetssikring. Forsvarergruppen mener derfor at domstolene må opprettholde sitt eget register med vekt på å benytte statsautoriserte translatører og statsautoriserte tolker med høyere utdanning. Utviklingskostnader på kr. 250.00 vil etter dette ikke bortfalle.

3.4 Midlertidige regler og rutiner for lyd og bildeopptak av politiforklaringer.

Forsvarergruppen mener at det i alle saker hvor det brukes tolk må foretas lyd – og bildeopptak under forklaring i saken i samsvar med CPTs anbefaling allerede fra 1993 og at dette må nedfelles i straffeprosessloven og påtaleinstruksen i alle fall når prøveordningen utløper i 2008.

4. Forslag til regelverksendringer.

4.1. Arbeidsgruppens forslag.

1. Forsvarergruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag. Forsvarergruppen vil understreke betydningen av det benyttes to tolker, både i forhold til den kvalitetssikringen det innebærer ved at tolkene supplerer hverandre og bytter på tolkingen slik at kvaliteten opprettholdes. Ved simultantolking benyttes alltid to tolker som bytter om på tolkingen hver ca. hver halve time.
2. Forsvarergruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
3. Forsvarergruppen er ikke enige i at domstolloven § 137 endres slik at adgangen til forklaring gjennom tolk oppheves. Døve både av norsk og ikke norsk opprinnelse kan meget vel tenkes å være analfabeter eller ha lese og skrivevansker og ikke være i stand til å forklare seg skriftelig.
4. Forsvarergruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag med unntak av første punktum. Forkynnelse for mottaker som ikke er norsk bør skje ved tolk også når det dokument som skal forkynnes er oversatt til et språk mottakeren forstår med mindre det er utvilsomt at mottaker forstår dokumentets innhold. Som nevnt er det ikke alltid at mottaker er skrive- og lesekyndig.
5. Forsvarergruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag

6. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag. Forslaget har likevel en svakhet i det man ikke har tatt i betraktning den feilkilde hvisketolking innebærer for tiltalte som er avhengig av å forstå det som blir forklart av vitner og andre i retten uten noen mulighet for kontroll eller etterprøving av det som blir oversatt til ham. Man kan vanskelig se hvordan man har tenkt å gjøre lydopptak av hviskingen. Skal tiltaltes rettsikkerhet bli tilstrekkelig ivaretatt, må det brukes simultantolk gjennom tolkeanlegg.
7. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
8. Forsvarergruppen slutter seg til forslaget
9. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
10. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
11. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
12. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
13. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
14. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag, men slik at forelegget både blir formidlet via tolk og oversatt.
15. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
16. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
17. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
18. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
19. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
20. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
21. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
22. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
23. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
24. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
25. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
26. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.

27. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
28. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag
29. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag.
30. Forsvaregruppen slutter seg til arbeidsgruppens forslag så langt det passer i forhold til vårt forslag om utelukkende å benytte statsautoriserte translatører og statsautoriserte tolker med høyere utdanning.

Med vennlig hilsen
FORSVARERGRUPPEN AV 1977

Frode Sulland
leder